

רס"ן (במיל") ד"ר גיל לימון – ראיון מצולם

עורכי הראיון: רס"ן נעמאן ח'טיב, קמ"ש שמואל ססובר-כהן וקמ"ש עג'ה בן זאב (מחלקת יועמ"ש איו"ש)

**ביום 08 במרץ 2022 נערך ראיון מצולם עם רס"ן (במיל") ד"ר גיל לימון.
להלן עיקרי הדברים אשר עלו בראיון.**

רקע אישי ומסלול השירות של רס"ן (במיל") גיל לימון

רס"ן (במיל") גיל לימון נולד וגדל בחיפה. בשנת 1999, לאחר סיום לימודי התואר הראשון במשפטים באוניברסיטה העברית, התגייס לפרקליטות הצבאית. עם השלמת קורס ההשלמה החילית – קורס קציני המשפטים (קמ"שים), שובץ לימון במחלקת היועץ המשפטי לאזור יהודה ושומרון - יועמ"ש איו"ש; הוא מספר, כי בדיעבד, על אף שלא קיבל את התפקיד שדירג בהעדפה הראשונה שלו, היה זה השיבוץ הכי טוב שהוא היה יכול לבקש לעצמו.

לימון התחיל את שירותו במחלקת יועמ"ש איו"ש בתור עוזר היועץ המשפטי לענייני ביטחון, וסיים את שירותו בה בדרגת רס"ן. במהלך שירותו במחלקה, עסק לימון במגוון רחב של נושאים והיה עד לאירועים משמעותיים רבים כגון אירועי "גאות ושפל", מבצע "חומת מגן", הקמת המכשול הביטחוני ועוד.

לימון מספר כי באותה תקופה, שירתו במחלקת יועמ"ש איו"ש כ-16 קצינים וקצינות, והיה קצין אחד בלבד שעסק בנושאים הביטחוניים. מרבית העבודה באותה תקופה הייתה מול פיקוד המרכז, מעט ממנה מול גורמי האוגדה, וכמעט שלא היה שיח עם החטיבות המרחביות. לימון מתאר בזיכרונותיו יחידה קטנה ומגובשת, וזאת בעיקר בשל תחושת השליחות המשותפת. אותה תקופה התאפיינה באינטנסיביות ובשעות עבודה רבות, הן במשרד והן בשטח. לעיתים, לא ניתן היה לצאת מהבסיס בשל אירועי ירי שונים שהתרחשו בסמוך לאוגדה, ועל כן נדרשו קציני המחלקה ללון בבסיס. בין היתר, שובץ לימון, כמו גם קצינים אחרים במחלקה, בתורנות חמ"ל המנהל האזרחי, שהייתה כרוכה בלינה בבסיס. לימון הוסיף, כי במהלך שירותו במחלקת יועמ"ש איו"ש פיקד על קצינים מעולים, שחלקם עדיין משרתים במחלקה – אל"ם עאסם חאמד (לימים יועמ"ש איו"ש) וסא"ל הראל וינברג (לימים רע"ן ביטחון במחלקת יועמ"ש איו"ש). אחרים השתחררו ועובדים בתפקידים משפטיים בכירים באזרחות.

בשנת 2005 יצא לימון לחופשת לימודים לצורך עבודת דוקטורט, ובין השנים 2007 – 2009 היה לימון היועץ המשפטי של משלחת ישראל לאו"ם. בשנת 2009, לימון חזר לשירות בפרקליטות הצבאית, ועד לשנת 2011 שירת כראש המדור הביטחוני-משפטי במחלקת דבל"א שבפרקליטות הצבאית. בתקופת שירותו במחלקת דבל"א, טיפל לימון בנושאים חשובים רבים, ובהם התמודדות ישראל עם דו"ח ועדת גולדסטון, הפנייה הראשונה של הרשות הפלסטינית לבית הדין הפלילי הבין-לאומי (ה-ICC) והשלכות אירוע משט המרמרה. באותה תקופה, עוצבו עקרונות ההתמודדות עם תופעת הדה-לגיטימציה בעידן הנוכחי, עניין שהיה בחיתוליו באותה העת.

בין השנים 2011 ל-2013, שירת רס"ן (במיל") לימון בתפקיד סגן פרקליט מרכז וחיל-אוויר. לימון סיפר על המעבר החד בין עולם הייעוץ לעולם הפלילי, ועל הזכות הייחודית שניתנת לקציני הפרקליטות הצבאית להתנסות בתחומים מגוונים בתקופת זמן קצרה.

לאחר שחרורו של לימון מהפרקליטות הצבאית בשנת 2013, הוא עבד כיועצו הבכיר של מזכיר הממשלה דאז, ד"ר אביחי מנדלבלויט. כאשר התמנה מנדלבלויט לתפקיד היועמ"ש לממשלה, המשיך עימו לימון והתמנה לעוזרו הבכיר. בשנת 2021, מונה לימון לתפקיד המשנה ליועץ המשפטי לממשלה לענייני משפט ציבורי-מנהלי.

פרשה מרכזית – גדר הביטחון

רס"ן (במיל") לימון סיפר כי בחודש מארס בשנת 2002, בעקבות הפיגוע במלון "פארק", התחיל מבצע "חומת מגן", במסגרתו התקבלה החלטת ממשלה להקים את המכשול הביטחוני – גדר הביטחון. ההחלטה התקבלה מתוך ידיעה, שהתכנון והביצוע חייבים להיעשות במהירות ובבהירות, למען ביטחון מדינת ישראל והפסקת מעשי הטרור שפגעו בחיי אזרחיה ותושביה של מדינת ישראל. הגדר נבנתה בהדרגתיות וחולקה לחלקים שונים, כך שגם הטיפול המשפטי בה התעצב תוך כדי תנועה. לימון מספר, כי לא היה ידע משפטי קודם על התהליכים הדרושים לשם הקמת מכשול ביטחוני מסוגה של גדר הביטחון, בעולם בכלל או במדינת ישראל בפרט. על כן, מדובר היה בסוגיה משפטית שהיחידה נדרשה ללמוד ולעצב מן היסוד.

לימון מספר כי במהלך הקמת "שלב א'" של הגדר (התוואי שבין אזור סאלם לבין היישוב אורנית), הוגשו השגות רבות ולא מעט עתירות, וככל שבניית הגדר התקדמה, הן הפכו מורכבות יותר מבחינה משפטית. במהלך בניית הגדר, הוברר לגורמים הרלוונטיים כי יש לשקול נדבכים רבים שיש בהם כדי להשפיע על קבלת ההחלטה – מעבר לתפיסה הפיסית של אדמות פרטיות של התושבים הפלסטיניים לשם הקמת המכשול הביטחוני, נדרש היה לכונן משטר היתרים שיסדיר כל כניסה של תושב לאדמותיו שנותרו ב"מרחב התפר", שבין גדר הביטחון לבין הקו הירוק.

רס"ן (במיל") לימון כתב חוות דעת עקרונית ביחס לעקרונות המשפטיים לבחינת קטעי תוואי המכשול, אשר הוצגה בפני היועמ"ש לממשלה דאז והתקבלה על ידו. במקביל, נקבע כי יועמ"ש איו"ש הוא הגורם המוסמך לאשר את מקטעי הגדר בעצמו, וכי אישור מטעם משרד המשפטים יידרש רק ביחס לסוגיות משפטיות מורכבות וחריגות שיתעוררו במהלך הטיפול בנושא. בפועל, האחריות המשפטית הייתה של לימון, עוד בתפקידו כסרן צעיר, תחת הנחייתו של יועמ"ש איו"ש דאז, אל"ם (במיל") שלמה פוליטיס (ובהמשך – אל"ם (במיל") יאיר לוטשטיין). העבודה של הצוות כולו הייתה סביב השעון – כך לדוגמה, החל מהרגע שבו התקבל מקטע גדר לבחינה משפטית, עמד לרשותו של לימון פרק זמן של מספר ימים לשם השלמת הבחינה המשפטית.

תוך כדי העבודה השוטפת על אישור מקטעי הגדר, הוגשו עתירות רבות ועשרות השגות. אירוע מכונן לעניין זה היה בג"ץ בית-סוריק (בג"ץ 2056/04), עליו כתב לימון בהמשך גם מאמר "[2003 - השנה שעיצבה את תוואי הגדר](#)". לימון סיפר כי במסגרת הטיפול בבג"ץ בית-סוריק, התקיימו סיורי שטח ודיוני חשיבה רבים. בעתירה עצמה הוגשו כשבעה תצהירים לאחר הוצאת הצו על תנאי והתקיימו מספר דיונים בבית המשפט, במהלכם בנו גורמי הביטחון "שולחן חול" בבית המשפט העליון, על מנת להמחיש לשופטים את הפרשי הגובה ואת הצורך הביטחוני במיקום הגדר.

יום מתן פסק הדין בפרשת בית-סוריק היה מאוד דרמטי, ועוד באותו הערב התקיים דיון בראשות מפקד פיקוד המרכז דאז, אלוף (במיל") משה קפלינסקי, במסגרתו הנחה קפלינסקי לבחון מחדש את תוואי גדר הביטחון. מפקד פיקוד מרכז הקים צוות "מרקם חיים" בראשות רס"ן (במיל") לימון, שמטרתו לגבש המלצות בדבר טיוב משטר ההיתרים וצמצום הפגיעה באוכלוסייה הפלסטינית. פסק הדין השפיע רבות על אופן העבודה של כלל הגורמים המעורבים בדבר, ועל מקומו של הייעוץ המשפטי

בתהליך. בפרט, במקום שצוות התכנון יסיים את עבודתו על קטע גדר מסוים ויעבירו לאחר מכן לבחינה משפטית, הייעוץ המשפטי הפך להיות חלק אינטגרלי מהצוות המתכנן.

רס"ן (במיל") גיל לימון לצד רס"ן (במיל") ראיד שנאן, אל"ם (במיל") אלי בר-און ורס"ן (במיל") ולדי בורודובסקי (לפי הסדר, משמאל לימין) בעת סיור בתוואי גדר הביטחון

הווי היחידה והשינויים והתמורות שחלו בפרקליטות הצבאית

לימון זוכר, כי במהלך תקופת שירותו נערכו לא מעט שינויים ארגוניים במחלקת יועמ"ש איו"ש. לימון הדגיש את השינוי הארגוני המשמעותי שאירע בשנת 2003, שבמסגרתו נותקה התלות בין מחלקת יועמ"ש איו"ש למחלקת הדין הבין-לאומי (דבל"א), כך שהמחלקות עברו ממודל של "ייעוץ בהתאם ללקוח", למודל "נושאי". לפני השינוי, קציני יועמ"ש איו"ש סיפקו ייעוץ לדרגי השטח וקציני דבל"א היו אמונים על הייעוץ לדרגי המטה באותם נושאים פרטניים ממש, בצד הטיפול בנושאים של מדיניות משפטית כללית; בעקבות השינוי, כל נושא שהיה באחריות מחלקת יועמ"ש איו"ש ונגע לאזור יהודה ושומרון, טופל על ידי קציני המחלקה מול כל הדרגים, בהתאם לנושא ולסוגיה המשפטית – דבר שגרם לגידול משמעותי של כמות "הלקוחות" (הנועצים) שעבדו מול מחלקת יועמ"ש איו"ש. בתוך כך, השינוי איפשר ללימון להיחשף ליחידות מטה רבות בצבא, ולעבוד ישירות מול אגף התכנון, חטיבת הלוגיסטיקה ולשכת סגן הרמטכ"ל בכל הנוגע להקמת גדר הביטחון.

רס"ן (במיל") לימון מתאר את העצמאות הרבה שהייתה מנת חלקו של כל קצין ביועמ"ש איו"ש בתקופתו, כמעט בכל דרגה שהיא. מרחב הפעולה שניתן ע"י המפקדים דאז היה גדול מאוד. כמובן, ככל שהעיסוק היה בדברים עקרוניים ורגישים – היה על הקצין להעביר את הנושא לאישור מפקד היחידה ולעיתים אף למשנה ליועמ"ש לממשלה או ליועמ"ש לממשלה עצמו. העצמאות הייתה מחויבת נוכח המציאות, משום שבפועל לא ניתן היה לעבוד אחרת. אם היה על הקצינים לאשר כל פרט אל מול יועמ"ש איו"ש בעצמו, העבודה הייתה הופכת לבלתי-אפשרית.

לדברי לימון, העובדה שסמכו עליו במשימות כה רגישות וחשובות, פיתחה אותו מאוד והעניקה לו ביטחון עצמי – גם כאדם וגם כקצין ייעוץ משפטי. במקביל לעצמאות, לימון הדגיש כי הגיבוי לו זכה היה מלא – בין אם כשל או טעה ובין אם הצליח הצלחה מלאה. לימון מספר שהתקופה בה שירת ביועמ"ש איו"ש עיצבה אותו מאוד ומשפיעה עליו עד לעצם היום הזה.

מסר לקציני הפרקליטות הצבאית בהווה

לכל אורך הראיון עם רס"ן (במיל") לימון, ניכרת תחושה לפיה השירות בפרקליטות הצבאית תרם תרומה משמעותית לפיתוחו המקצועי והאישי. לימון מונה שלושה מרכיבים שיכולים להשפיע על מידת ההצלחה של הפרט ביחידה: **הכישרון** – להיות משפטן מצוין; **המוטיבציה** – להגיע ליחידה עם חיוך ולאהוב את מה שאתה עושה; **ההזדמנות** לתרום ולהיתרם מעיסוקיה של היחידה.

לימון מפרט כי הפרקליטות הצבאית היא מקום שנותן הזדמנות מדהימה, בזכות שילוב של מספר מאפיינים: **ראשית**, המגוון הרחב של הנושאים המשפטיים בהם עוסקים בפרקליטות הצבאית – דבר שלא קיים באף מקום אחר. בתוך מספר שנים, יכול קצין צעיר לעסוק במספר תחומי משפט שונים בתכלית. **שנית**, הסוגיות המשפטיות המגיעות לשולחנו של כל קצין, החל מיומו הראשון, שהן מעניינות וחשובות. **ולבסוף**, האנשים – האתוס של המצוינות שהמפקדים מובילים והאנשים המעולים והערכיים שמקיפים אותך.

לימון חותם את הראיון כך: "אני ממליץ לכל משפטן ששוקל את דרכו – לכו לפרקליטות הצבאית".

קציני מחלקת יועמ"ש איו"ש, שנת 2000 (רס"ן (במיל") לימון שלישי משמאל בשורה האחורית)

אנו מודים לרס"ן (במיל") ד"ר גיל לימון על הזמן שהקדיש לנו ועל תובנותיו מאירות העיניים שהוסיפו לידיעותינו על ההיסטוריה של היחידה.